

SZEPESI ELLENŐR

POLITIKAI HIRLAP.

SZERKESZTŐSÉG ÉS KIADÓHIVATAL:

LŐCSE, Kossuth-utca 17. sz. Telefon 18.
ahova a lapot érdeklő közlemények, előfizetések és hirdetések
küldendők.

Kéziratok vissza nem adatnak.

Felelős szerkesztő és
kiadótulajdonos:

Dr. LEDERER MIKSA.

Megjelenik minden vasárnap.

ELŐFIZETÉSI ÁRAK: Egész évre 10 korona. Félévre 5 korona.

Egyes szám ára 20 fillér

Felhívás esküszegésre!

Irta: **Kemény Árpád báró.**

Nyugodtak lehetnek a királyi ügyész urak, nem szándékom a lázítás. Nem hivatkozom a jogtalan és durva erőszak tényeire nemzetem törvényei és alkotmányával szemben, nem hívom fel a magyar honvédeket sem, hogy az alkotmányra letett esküjükhöz mindig s mindenben hűvek legyenek, sőt még azt az axiómát sem állítom fel, hogy az állam polgárainak, különösen a törvények s alkotmányra esküt tett köztisztviselőknél megszűnt minden kötelességük a hatóságok minden tiltó s parancsoló rendeletével szemben, midőn a törvények hatályon kívül helyezvék, ez az alkotmány megtörve lesz. Csak egy beszédre, csak egy írásra óhajtom még egyszer felhívni a figyelmet, mely majdnem manifesztum számba megy s amely ma-holnap elárasszja az országot, melynek népe abszolút hatalmi tényekkel el van tiltva törvényes népképviselőinek köteles beszámolóit meghallgatásától.

Ez az írás leplezetlenül hív fel nyílt esküszegésre. Ez az írás a volt szabadelvűpárt kiáltványa, szerzője egykoron Magyarország miniszterelnöke, ujabban Magyarország látnokja: gróf Tisza István.

Kevesebb jó reménnyel és komoly érdeklődéssel, mint kíváncsisággal, régen várta a nemzet a haldokló végsőhajtását, a szabadelvűpárt régen ígért és »kigondolókra« bizott manifesztumát. Ime kiptant, itt van végre és — ennyiből áll:

A szabadelvűpárt az én vagyok; az örültségig lángeszű és sikerekben balkezű, a hithű összmonarchikus, önérzetes, energikus a pártérdekben elvakult, a szabadelvűséget önkényesen szolgáló, a törvényeket »erős kezekkel« »bolond kezekkel« tépő, erős hazafias érzésű utmutató az alkotmánysegés és abszolútizmus útján, — igen, a szabadelvűpárt én vagyok, gróf Tisza István!

És ez a gróf Tisza István, ki a szabadelvűpárt, aki »látnok«, de aki vak volt, amidőn Ugray levelét megírta, hívén, hogy hazájának arra szüksége van és hogy békét arat, ha vihart vetett, — vak volt a zsebkezdő lengetéskor 1904. november derekán, mert azt hitte, hogy csak egyszer, egyetlen egyszer törni a törvényt szabad és lehető — s vak volt, midőn a nyers erőben bizott december hó 13-án, a darabantok emlékünnepe,

— vak volt, midőn a nemzet nagy zömét a táborában hitte s törvényt szagatva szerződéseket kötött meg, — vak volt, amidőn törvényt elcsavarva királyi szóval házat oszlatott és választáskor várta nemzetének a törvényszegést helyeslő bizodalját. Ő most, mint látnok szól és így kiált fel: »Mi tudjuk jól, mi előre tudtuk, ami bekövetkezett, tiltakozunk az önkényesség ellen!«

Nemes erény, hogy tudva védelmezték azt az alkotmányt, amely addig áll, míg meghuzódva valljuk elveinknek, a mi rendelet, — de kártyavár és szuronyra tűzött rongy papír azonnal, amint jogunkkal élni akarunk s nemes erény, hogy úgy megvédelmezték, hogy harminc év uralma, — míg övék volt ország, dicsőség és a hatalom, — tönkre tette azt a gyenge palántát, amelyet egykor Deák ültetett s amelynek mindent megemészítő gyomruk meg nem kímélte bár a gyökereit is!

És szól az, aki az 1867. évi X. tc.-et félretette, midőn maga is oszlatott, — szól királyi feltétlen feloszlatási jogról, mit a törvény nem ismer és amit figyelmebe ajánl hazája ellen a külföldnek s az osztrák hatalomnak. És ezen Bécs felé tisztelegés után egy szájából hideg és meleget is fuva, moghirdeti a harc egységességét: egy sorba mind, hogy védjük igazunk! De — akik immár sorban állanak, lenn a megyéknél, térjenek ki, félre! Az ellenállás hadd legyen egyöntetű a nagy (szabadelvű!) semmíttevésben! Álljunk egy sorba, ám de törjük is le az ellenállást, sőt demonstrative hirdessük ki a nagy világ előtt, hogy szabadelvű egész Magyarország és kész szolgálni minden szín alatt, jöjjön pribék had, vad önkény uralma. — első a jólét és — a jófaját!

S a leggazdagabb párt, mely oly sok éven keresztül élvezte mindazt, amit e hon adhatott, a tejfelét szedvén le mindig a köcsögnek, mely hizlalt zsebéből két marokra szórta választásokkor a sok milliót, korrupciócélokra, könnyű vérien, az a párt most ahelyett, hogy büszkén viselvén terhét biztosítaná azoknak lételet, kik elsősorban és érettük is, erős lélekkel harcba állanak, az a párt nagy képpel nyújt most bölcs tanácsokat, sőt ráadásul számos »haladót«!

Nem látja azt most sem gróf Tisza István, hogy, mint a sorsnak a forgó kerékét meg nem akasztá erős balkeze, választáskor, a nemzet ébredésén: úgy most sem tudna gátja lenni annak, hogy ronggyá tépje nemzete becsületét annak, ki cenkké válna új Bach nyomdokán!?

Egy sorban kíván Tisza küzdeni? Előre hát, s ne riasszon hátra másokat. Ha pártja híven akar küzdeni, nyujtsa előbb kezét a segítségre. Ne remélje a szabadelvűpárt, hogy a választásoknál új küzdelemre léphet, mert félő, hogyha pókként légyre lesve, megül a passiv resistencián, ha majd az osztrák egy piciny legyecskét nagy cümmögéssel háló-jába kerget, futva megindul és — »haladón« halad!

De álljon sorba Tisza és a pártja s ismerje be őszintén bűneit, s legyen készen mindezt expiálni, mondván: küld első sorban nemzetem, itt van vérem, itt van életem s elhoztam »avenam« is.

Ha így szól és nem arra üt, kivel egy sorban akar harcolni ő is, s védő hevében nem szakít majd részt törvényeinken, akkor örömmel hisszük fordulását s megünnepeljük, hogy egygyé lett a nemzet, s fohászkodni fogunk a mindenek Urához, a tévelyedett, de megtért lelkekért. De addig míg ez a párt, amíg Tisza István nyitván ajánlja a törvény megszegését, míg a hazát a nemzet alkotmányát s a király esküjét alája helyezi a pártérdeknek, addig egy sorban küzdenünk nem lehet. Addig csak mentesen meg az egek ura a frigtől, óvja meg törvényeinket az ő védő balkezetétől és óvja meg alkotmányunkat az ilyen baráttól.

S ha nem volt parlament, mely számon kérje a 37. évi X. tc.-t és amit a 99. évi XL. tc. ellen e párt és e vezér oly durván vétkezett — és ha nincs ügyész, aki az 1848. évi IV. tc. ellen való izgatás és az esküszegésre való felbujtás nagy bűnében vád alá venné a pártot és egyben annak vezérét, — mindkettőt, kik annyit vétkeztek, — nyilatkozzék meg a nemzet és törje le e bűnös balkezet!

Miért nem?

Az Ausztriával folyó küzdelem tetőfokát érte el. Ennek kimenetelétől függ szabadságunk, hazánk sorsa. Mégis ne hagyj isten népünket arra venni, hogy ellenfelünket legérzékenyebb részén, a zsebén sujtsuk. Annyi buzditó szó hangzott el már erre vonatkozólag, hogy szinte unalmas ezt újból tárgyalni. Különös, hogy e sok buzditás, nógatás dacára, a legkisebb eredményt sem látjuk.

Ennek főképen kereskedőink magatartása az oka. S hogy válságunk legutóbb ily szomorú fordulatot vett, okozókként egyenesen őket vádolhatjuk.

Körülbelül 4 hónapja már, hogy az osztrák ipartermékek bojkottálására a jelszó ki lett adva. Kétségbe vonom, hogy ezt csak egy magyar kereskedő is tettel követte volna. Nyakra-főre csak olyan vigan rendelik és árulják az osztrák árut, mint annak előtte. Mintha ők nem magyar emberek volnának, kiket a küzdelem nem érdekel. Pedig bizonyos, hogy ha kereskedőink azóta Ausztriában semmit sem rendeltek volna, ma már a győzelmet élvezhetnők. Bizonyos, hogy odaát az általános elégedetlenség forradalma régen kitört volna, melyet nálunk oly buzgalommal szítanak. Ez elseperte volna ott valamennyi kapzsi magyar vérszopót, osztrák hadseregestül, kamarillástul együtt. Nekik kényesebb lett volna német vezényszó a magyar hadseregben vagy betevő falat között választaniok.

De különben balgaság azt hinni, hogy a mai válság a magyar vezényszóért folytatott küzdelem körül forog. Itt arról van szó, hogy Ausztriának továbbra is bőségesen fejjé barma maradjunk-e vagy sem. A vezényszóval való makacskodás Ausztriában csak ürügy az igazi ok elpalástolására. Markukba nevetnek nagyot azon, ha itt nálunk valaki vezényszóról beszél. Ebből nekik hasznuk nincs. Ott a mostani állapot, mely őket hizlalja, fentartásáról, s midőn annak idején hadsereg létszám és hallatlan költségemelés álltak elő, annak terjesztéséről, növeléséről volt és van szó.

A hadsereg fölötti befolyásukkal, az iparral, s külügyi hatalmukkal állandóan odahatottak, hogy mindenből csak nekik legyen hasznuk, ha Magyarország mindjárt össze is ros-

kad, annál jobb nekik, mert könnyebb bánni vele.

A dinasztia célja a monarchiát és Ausztriát együtt tartani. Magyarországgal nem törődnek, mert az el nem vész. Céljukat eddig csak Ausztria népének jóllétével tudták megközelíteni, bár ez csak Magyarország betevő falatjának a szájától való elragadásával volt lehetséges. Ha tehát egyszer bezárjuk zsilipeinket, melyeken át jólétünk Ausztriába ömlik, nincs az a hatalom, amely annak konglomerát-népét összetartaná. Vége volna Ausztriának is, a monarchiának is.

A legfontosabb azonban az, hogy minket, kik e monarchiának törzse, Ausztriának oszlopa, lelke vagyunk, eltiprással stbvel fenyegetnek és mi gyámoltalanságunkban még félünk is az ilyen fenyegetéstől. Persze, hogy ilyen módon a világ csufja vagyunk. Ez az állapot hasonlít ahhoz a családhoz, a hol a kenyérkereső családapát, ha minden keresményét léha feleségének, tékozló fiainak át nem adja, még helybenhagyják. Ő meg szentül azt hiszi, hogy ez másképp nem lehet, mert azt mondják, hogy messzj. Igen, kérem, Ausztriával házasságban élünk, amelyik nem boldog. Ausztria a léha, hűtlen s ravasz feleségünk, mi vagyunk a kenyéret kereső férj, a — papucshős.

Az fájt nekik, hogy tervük nem sikerült, s így a biztosnak vélt jó falatoktól elesetek. Nem hisznek küzdelmünk komolyságában, mert gondolják, hogy papucshős férjük toporzékolása nem az igazi férfierő megnyilvánulása. Tudják azt, hogy nincs semmitől tartaniok, mert hiszen a magyar még maga magának sem tud parancsolni, hát hogy tudna másnak. Tudják, hogy ha önmaguknak tudnának parancsolni, akkor megszűnnék az ő hetvenkedésük is. S azért, a míg az ő portékájukat vesszük, addig az ő szemükben neveltséges bábuk vagyunk, mert tudják, hogy az igazi férfierő ott ragadná meg a dolog végét.

Látnok csak, hogy mit csinálnak komisz szomszédaink, ha a magyar vezényszót nem is emlitenők, hanem főtörekvésünket arra irányítanók, hogy Ausztriának egy fillért se adjunk. Bizonyos, hogy a magyar vezényszóval maguk kínálnának bennünket, csak hogy kedvünkben járjanak és tőlünk pénzt csaljanak ki, mert nekik ez a fő.

Tehát legyen vége egyszer a sok beszéd-

nek s lépünk a tett útjára. A passzív rezisztencia, látjuk, igen lassan hat. Miért hagyjuk passzív szemlélet mellett ügyünket elnyújtani, elmérgesíteni, mikor egy kis aktivitással ketté vágthatjuk a válság gordiusi csomóját? A dolog igen egyszerű. A haza iránti szeretetből felkérjük vezető embereinket, pártvezéreinket, vegyék haladéktalanul kezükbe az ügyet. Nem kell egyéb, mint egy értekezlet összehívása, melyen a hazafias közönség a hazafias kereskedőkkel kimondaná az osztrák iparcikkek teljes bojkottálását. A közönség hazafiai becsületszóval kötelezné magát az osztrák árutól ment kereskedő boltját fölkeresni, s azt támogatni. A példa ragadna, és rövid idő múlva megvolna a biztos és teljes győzelem.

A válság tartama, alkotmányunk, szabadságunk, nemzetünk dicső multja, nyomorunk és szenvedésünk, szóval mindenünk ezen a dolgon fordul meg: vesszük-e továbbra is az osztrák árut, vagy nem. Nyugodtak lehetünk a felől, hogy az osztrák folyton lesz képes bennünket fojtogatni, míg mi őt zsirunkkal tápláljuk. Mostani harcunk a kereskedőket állítja a csatasorba, a nélkül, hogy nekik valami bajuk is lehetne. Az ő hazafiságukon mulik győzelmünk vagy vereségünk. Nem akarjuk róluk azt a meggyőződést táplálni, hogy a harc elől gyáván kitértek, sőt még annál többet, hogy az ellenséggel cimboráltak. Nem hiszem, hogy akadna magyar ember, ki e jelszó hallatára: „A haza minden előtt”, visszautasítaná a magyar vagy más külföldi árut, s követelné az osztrákot. Ezen kívül megvolna az a nagy hasznuk is, hogy létesülne hatalmas magyar ipar is, mely a sok nyersanyagunkat feldolgozná, s a mi népünknek munkát adna.

Hazafiak! Magyarország elvárja, hogy minden fia a harcban részét kivegye! Nem kell itt véres küzdelem, nagy áldozatokat kívánó és mindent kockáztató harc, csak ez az egyedüli kis önmegtagadás, s talán egy-két fillérvényi áldozat. Ezt már ugyancsak elvárhatja tőlünk hazánk. Ha ezt sem, akkor hiába várja azt, hogy egy háboruban őt megvédjük. Akkor legjobban, ha magunkat rögtön halálra megadjuk, s hazáról, hazaszeretetről nem is beszélünk, mert minékünk olyan nincs.

Honfitársak! Ezer éves mult és az egész világ néz reánk, hogy e földnek érdemes bir-

TÁRCA.

Egy kis baleset.

— A »Szepesti Ellenőr« eredeti tárcája. —

Lili bárónő az ottománban feküdt párisi divat szerint készült pongyolájában, amikor a fogorvos belépett a szalonba. Nesztelenül jött, mert azt hitte, hogy a páciens alszik. A kezében tartott börtáskát az asztalra helyezte, hol azt egy kulcs segítségével felnyitotta s annak tartalmát — mely a fogász »mesterségéhez« tartozó szerszámokból s fogakból állott — lassan, gondosan kirakosgatta. Minden fog külön-külön kis báronydobozban volt elhelyezve s kívül kis cím jelezte annak minőségét, értékét.

A bárónő úgy tett, mintha aludt volna. Szempillái alól, melyek csak félig voltak nyitva, türelmetlenül nézte végig a fogorvos munkáját.

Lili bárónő 24 éves volt, mikor özvegyiségre jutott. Fájdalmát s az őt ért veszteséget könnyen feledte, mert csak két hónapig gyászolta férjét. Amikor a gyászt lerázta vállairól, újra megkezdte flirtjeinek gyakorlását. Minthogy szépségének teljes pompájában viritott, könnyű szerrel hódította meg a férfiakat. Rendesen négyes, hatos, nyolcas »fogát«-tal jelent meg páholyában, a lóversenyen és sétáin. (Igy nevezték irigyei kisérő hódoló-táborát.) Szépségére roppant hiu volt. Temérdek pénzt pazarolt arckenőcsök, rizsporok és illatszerekre. Ezekből olyan rak-tára volt, hogy dicséretére válhatott volna akár-melyik illatszerekkereskedőnek. Az őszi és téli hónapokat rendszerint a Rivierán töltötte, mert amint szépségére, öltözékére volt hiu, épügy ügyelt egészségére is.

Lili bárónőnek kevés barátinője volt, de annál több volt irigyének száma, mert ahol ő megjelent, szépségével, öltözékével, grasziöz modorával elhomályosított mindent, mindenkit, mi körülötte volt.

Ruháit, kalapjait, még csak fogporait is párisi cégektől szerezte s ezekre is temérdek pénzt pazarolt.

Lili bárónő a lóversenyről ment haza két angol pej által vont gumirádleryén. Lovai az utca éktelen zajától megvadultak s örült vágatásban huzták magukkal a könnyű alkotmányt. Nem akadt senki gyáva hódoló közül, kik megkisérelték volna a lovak megfékezését és a bálványozott angyal megmentését. Ezek csak a bárónő szalonjában tanusítottak bátorságot, ott hadonáltak illatos szivarkájukkal, ott kérkedtek hidegvérűségükkel s némelyek kipirult arccal, tüzes, olykor-olykor kitörő lelkesültséggel adták elő sohasem létezett »hős« tetteiket.

A koci egy hirtelen fordulónál felborult s a halálra rémült szőke baronesz kiesett s ájul-tan bukott arccal az utca kövezetére.

Lili bárónőt roppant nagy szerencsétlenség érte. Kitérte egyik előfogát. Napokig ki sem mozdult szalonjából s még csak komornáját, inasait sem bocsájtotta magához; s csak éppen azok léphettek át szalonja küszöbét, kik írt adhattak neki fájdalomának, kétségbeesésének megszabadulására.

A fogorvos, mikor munkájával készen volt, leült egy puha kerevetre s várt, míg páciense felébred. Alig foglalt azonban helyet, mikor a baronesz hirtelen felugrott, az orvoshoz rohant s mint egy örült felrántotta őt helyéről.

— Munkára... munkára... doktor... Megörjít az a tudat, hogy szobafogságra vagyok kárhoztatva.

Az orvos megvizsgálta a hiányzó fog helyét, felbontott néhány kis dobozt s keresett alkalmas műfogát, amelyet a gyönyörű hófehér fogak közé elhelyezhessen.

— Ez a legalkalmasabb, bárónő. Ez egy foka agyarából készült fog...

— Mit... egy foka... hát én... egy... foka agyará... hordjam szájamban...? Uram! ön... egy hóhér... Hahaha!... Lili bárónő... egy foka... egy tengeri kutya agyarával a szájamban!... Brrrr!...

És a baronesz irtózáttal, sápadtan a düh-től fordult el az orvostól.

— De... asszonyom —

— Semmi de... Nem tűröm meg a számban semmiféle állatnak undok agyará!... Még halottnak a fogát sem!... Nekem élő embernek a foga kell... egy fiatal leányé... Érti?... Egy fiatal leányé!...

— Sajnálom, bárónő, ezt nem tudom megszerezni.

— Meg kell szereznie, ha egy évi jövedelmemet is reá kell áldoznom. Ez pedig, tudhatja, tekintélyes összeg.

— Igen!... Harmincezer korona!... Ez szép kis összeg!... Hm...! hm...! Különben huszonnégy óra múlva meg lesz, asszonyom.

— Az egész műtétet itt e szobában, az én jelenlétémben kell végeznie. Érti...?

Az orvos igenlő válasza után összeszedte szerszámait és apró dobozait. Gyorsan, idegesen berakta táskájába s a bárónőtől elbucszott.

tokosai, s őseink méltó utódai vagyunk-e, vagy sem. Ezen csekélynek látszó, de eredményében, s hatásában beláthatatlan következményű ellenálláson fordul meg küzdelmünk sorsa. Megjavulhat az biztosan, ha mi akarjuk, különben mi vagyunk minden eshetőségért felelősek, s ránk szakad majd utódaink átka, miként a mi átkunk egyes megvesztegetett honáruló őseinkre száll.

Jamnitzky Pál.

A társadalom forrongása.

Súlyos megpróbáltatások várnak a magyar társadalomra. Bármerre tekintünk, minden felől komor fellegek mutatkoznak a szemhatáron. Külső és belső ellenségek fenyegetnek bennünket. Nem elég, hogy az önkényuralom elnyomta a jogrendet, ármányos kezek most még azon is dolgoznak, hogy ráuszítsák a felforgató elemeket a szorongatott nemzeti társadalomra. A „nyomort és szenvedést” azzal akarják még elviselhetetlenebbé tenni, hogy pénzén fogadott bérencekkel izgatják a vagyontalan népet a vagyonosok ellen, a tudatlanokat a tanultak ellen, a paraszt embereket az urak ellen, egyszóval osztály az osztály ellen.

A Dunántúli vidékeken már is szervezik az aratósztrájkot s ugyanezt a gázságot akarják megkísérteni az ország más részeiben is. A munkásosztály többi tagjait bujtogatják az általános munkabeszüntetés, az ugynevezett országos sztrájk kimondására. S némely vidéken gaz ügynökök járják be a falukat, azzal ámítva a tudatlanságában hiszékeny népet, hogy az urak és a király között azért tört ki most a harc, mert az urak vissza akarják állítani a jobbágy-ságot, a király pedig ezt ellenzi; a nép tehát forduljon egész erejével az urak ellen.

Ilyen körülmények között szinte természetes, hogy a fenyegetett társadalmi rend megővésére vállvetett munkával törekszenek a haza jobbjai és mindent elkövetnek, hogy a rozslékű aknamunkát lehetőleg ellensúlyozzák.

Első sorban arra törekszenek, a társadalom vezetői, hogy ellenségeinktől elvonják a pénzügyi erőforrásokat. Kiadták minél szélesebb

— Harmincezer korona...! Hatalmas pénzösszeg — okoskodott magában az orvos, mikor az utcán volt. De a leány, a leány!... Hopp!... meg van!... Margit szegény, árva leány, de... de tisztességes leány. Talán reá tudom bérni, hogy egyik ép, egészséges fogát egy-két aranyért kihuzassa. A sárga talléroknek ugy sem ismeri értékét s azoknak örülni fog, ha birtokában lesznek.

Margit tizenhat éves volt. Édes anyja évekig takarítónője volt az orvosnak s amikor elhalt, leánya, Margit örökölte ezt az irigylésre nem méltó tisztséget. Szép termete, gyönyörű fekete göndör haja, hófehér arca piros ajakkal és remek fogai városnegyed legszebb leányává tették.

Másnap délelőtt az orvos és Margit ott voltak a bárónő szalonjában s az orvos mindjárt hozzáfogott a műtét keresztülviteléhez. Egyik sem érzett szánalmat a szegény gyermek iránt. Egyiket a hiúság, másikat a kapzsiság, a pénz-sóvárság tette érzéketlenné. Egyik sem rázkódott meg a hangos sikolyra, melyet Margit hallatott, mikor az orvos legszebb ékétől, egyik hófehér előfogától fosztotta meg. Bestiális kegyetlenséggel nézték a szegény gyermek vergődését. Amikor Margit a tükörből észrevette, hogy szája meg van csonkítva, a földre vetette magát s hangosan zokogni kezdett.

Lili bárónő, kinek finom idegzetét sértette ez a jelenet, egyik inasával az utcára vezettette Margitot.

A baronesszel a műtét könnyebben ment, mert oda a fogat csak elhelyezni kellett, ami kevés fájdalmat okozott. Ennek végeztével az orvos megkapta az ígért jutalmát, de megkapta Margit is a maga jutalmát — két aranyat...

TUDJA MARQUIS.

körben követik a jelszót, hogy becsületes magyar embernek a mai viszonyok között nem szabad adót fizetni. Kiadták továbbá azt a jelszót is, hogy hazafiságból takarékoskodni kell minden olyan téren, ahol a takarékosággal — ha bár kényelmünk rovására is — kevesbit-sük ellenségeink jövedelmét.

Igy például több vármegyében megteszik azt, hogy a vagyonos és előkelő osztály tagjai is a harmadik osztályon utaznak a vasutakon, hogy minél kevesebb legyen a vasuti üzem bevétele. Lehetőleg elkerülik a levélírást s a postai közlekedést levelezőlapokon intézik el, hogy a postai forgalom bevételét csökkentsék. Szesztes italokat keveset isznak s a legolcsóbb szivarokat szivják, hogy minél kisebb összeggel járuljanak hozzá a fogyasztási adó és a dohány monopólium bevételeihez. Új ruhát nem igen vesznek, hogy ne adjanak pénzt az osztrák posztó és szövő gyáraknak. Egyáltalában az osztrák ipar és kereskedelmi árucikkeinek vásárlásától tartózkodnak.

A társadalomnak ez a forrongása még más külső jelekben is megnyilatkozik. Például az aradi társadalomban kiadták és követik azt a jelszót, hogy magánházakból, körökből, egyletekből eltávolítják az osztrák császár arcképét és helyébe Kossuth Lajos arcképét függesztik ki. Ugyanott kimondták, hogy mindazokból a humanitárius és jótékony egyesületekből, a melynek osztrák főherceg vagy főhercegnő a védnöke — ezek közt a vörös kereszt egyletből is — kilépnek és csupán magyar hazafiak vezetése alatt álló egyleteket támogatnak.

Mind ezek a jelenségek azt bizonyítják, hogy mély keserűség és messzemenő forrongás uralkodik a magyar társadalomban s ma-holnap fokozottabb mértékben megisméltódnak azok az események, melyeket a Bach-korszak és a 60-as évek idejéből jegyzett föl a magyar társadalmi élet krónikája.

Tehát egy nagyszabású nemzeti harc vette kezdetét, amelyben a társadalmi tényezők viszik a vezető szerepet. Hogy ez a harc sok szenvedéssel és megpróbáltatással jár, annyi bizonyos. S noha borongó lelkünk előtt önkénytelenül felmerül a költő sóhajtása: „Rossz időkét élünk, rossz csillagok járnak, Isten óvja nagycsapástól mi magyar hazánkat,” mégis csüggedés nélkül, bizalommal nézünk a jövő eseményei elé, mert meg vagyunk irva: „tűrőké és szenvedőké a mennyeknek országa.” Cs.

Dr. Máriássy Mihály beszámolója.

A február 25-ére hirdetett népgyűlés betiltatván, nehogy ártatlan hazafiakat az ide vezényelt katonaság és csendőrség szuronyainak kitégyünk, melyek a betiltó rendeletnek mindenképpen érvényt tudtak volna szerezni, elhatároztuk, hogy az u. n. burterembe gyülekezünk egy pohár sörre és oda invitáljuk képviselőnket is és abuzgó hazafiakat is.

A párthivek, — mert hogy a függetlenségi a szabadelvűekkel egy táborba olvadtak volna össze — az csak mese, lassan-lassan gyülekeztek. 11 órakor már tömve volt a burterem és a vele összeköttetésben álló kisebb terem lelkes választókkal, kik között jól esett látnunk a megye részéről Ujfalussy Brunó főjegyzőt, Görgey Gusztáv központi főszolgabíró és a városi tanács részéről Kaynár Gyula polgármestert, Tilkovszky István rendőrkapitányt és Répászky István alkapitányt.

A gyűlést Károssy pártelnök nyitotta meg megható szavakkal. Utána falrengető »halljuk Máriássy« közben felemelkedett dr. Máriássy Mihály és szünni nem akaró tetszésnyilvánítások, ki-kítörő zajos helyeslések által gyakran megszakítva a következő beszédet mondotta:

Tisztelt Barátaim!

Köztudomásu előttetek a közelmúlt na-

pok eseményei. Köztudomásu, hogy a törvények, szokások, az alkotmány felretételével egy magát törvényes kormányának nevező csoport, melynek a nemzet akaratában alapja nincs, hatalmi érdekek szempontjából odáig fejlesztette a dolgok menetét, hogy a királyi szó a magyar nemzet alkotmányos akaratának törvényes letéteményesét, a magyar országgyűlést, a magyar nemzet vér- és pénzáldozatával fenntartott védő erőnek eszközül való felhasználásával törvény ellenére feloszlottnak nyilvánította ki és ezen kinyilvánításnak erőszakkal érvényt szerzett.

Ezen bekövetkezett eseményeknek, ha nem is részleteit, de lényegét ismertük mi, kiket bizalmatok a nemzet törvényhozásának tagjaivá avatott már akkor, midőn azok még csak bekövetkezendők voltak; tudtuk előre a kiadott jelszót: a magyar nemzet alkotmányosan megnyilatkozott akaratának jajszavát el kell némitani, lehetetlenné kell tenni, hogy azon követelésünk, melylyel nemzeti jogaink respektálásáért, önálló állami létünk elismerését hangoztatjuk, felsőbb és legfelsőbb helyen álmzavaró tényező legyen. És tudatában ezen kiadott jelszónak, tudatában annak, hogy egy fékevesztett emberi elme egy kedvenc rögeszme megvalósításában az eszközök megválasztása tekintetében határt nem ismer, még sem tehattünk másképpen, mint a hogyan cselekedtünk.

Mert a mai válság legfőbb oka nem a napirenden levő, a felszínre hozott kérdésekben van; a nemzeti vezényszó, az önálló vámterület kérdése csak dülőre vitte azt a válságot, melynek igazi oka a háttérből domborodik ki.

Beöthy Ákos a múlt század első éveinek politikai jellemzésénél azt írja: »Nem volt a hagyományos osztrák politika és a magyar nemzet önállósága közt közvetítés lehetséges, a törésnek be kellett következnie;« és ismét másutt: »Mindennek indokát az Ausztriában uralkodó rendszer és személyekben kell keresnünk, mivel ezek sohasem tudtak megférti hazánk államiságának fejlődésével.« Ezen gondolat szó szerint reá illik a mai politikai helyzetre, amidőn a nagyhatalmi állás fantomja, a militarizmus fentartásának vágya, az osztrák hegemonia biztosítása és ezeknek megvalósításaként az osztrák örökös tartományok mintájára berendezett összbirodalom eszméje époló kedvenc ideálja a bécsi köröknek és az ott sulylyal bíró egyéneknek ma, amint volt négyszáz év óta és másrészt, midőn ezen törekvésekkel szemben egy ezer éves alkotmányára féltékeny, szabadságát, függetlenségét szerető és azon tudattól áthatott nemzet áll, hogy ő létének föltételét abban bírja, ha saját akaratának ura.

Ezen ellentét a mai válságos helyzet háttere, ezen ellentét sugallta a chlopy-i hadiparancsot, az 1904. évi november 18-iki merényletet, az 1905. évi szeptember 23-iki fogadtatást, az 1906. évi február 19-én a szuronyok hatalmával elkövetett feloszlást. A feleletet is ezen ellentét adta meg 1905. január 26-án a választásoknál, az országgyűlés elnémitását célzó elnapoló leiratok felett hozott határozatokban s legutóbb az 1906. évi február 19-én megtartott örökemlékeztető képviselőházi ülésen egyhangú lelkesedéssel elfogadott határozatban.

És ezen lélekemelő pillanatban, melyben az országgyűlés egy szívvel-lélekkel utasította vissza közös kincsünk, az alkotmány ellen intézett durva támadást, bizonyára senki sem gondolt arra az országban, hogy ez egyhangú lelkesedés csak csalóka látszat volt, hogy akad az országgyűlésnek egy partja, mely mintha szegyenlené, hogy a lelkesedés heve egy percre elragadta, tapsol a vezérnek, midőn önönmagukra rácsófol s a nemzet letipróinak szolgálatába oda-kínálkozik. Mert hát mit jelenthet mást a sza-

badelvű párt vezérének azon különböztetése, amely az országgyűlés katonai karhatalommal való felosztásánál, tehát egy nyilvános alkotmányosságánál és azon eljárásánál, melyet ő maga is a törvénytörések egész láncolatának nevez és amelylyel saját szavai szerint magyar ember nem azonosíthatja magát, — mondom, ezekkel a tényekkel szemben is még sokkal nagyobb hibának nevezi a kormánynak azon esetleges szándékát, hogy az alkotmányosságnak a követelményei szerint a nemzet akaratának törvényes határidőben való törvényes megkérdezése után a választásoknak törvényes határidőben való elrendelése által kísérelje meg a jelen helyzetből való kibontakozás lehetőségét.

Hát tisztelt barátaim! Én nem akarom azt állítani, hogy a miniszterelnök és a neki parancsoló bécsi körök oly nagyon szívükön viselnék a történetek után a magyar alkotmánynak az ügyét, hogy azt a nemzet óhajának megfelelőleg helyreállítani törekednének s az erre vonatkozó első lépést, a választásoknak törvényes határidőn belül való elrendelését elsőrangú kötelességnek ismernék. Korántsem. Sőt ellenkezőleg őszinte meggyőződés az, hogy ha a miniszterelnök a választásokat a törvényes határidőn belül el is rendelné, — amit mellesleg mondva szintén nem hiszek — hát azt nem az alkotmányosság kedvéért tenné, de igenis, hogy a nemzet akaratának meghamisítása által, abszolutisztikus terveinek az alkotmányosság leple alatt szerezhessen érvényt. Ha azonban ez így is van, még sem bélyegezhető másnak, mint rosszlelkű felkínálkozásnak az az eljárás, melynek végső értelme buzdítást tartalmaz a nyakunkon ülő abszolutizmusnak aziránt, hogy csak haladjon tovább azon az uton, amelyen megindult, az alkotmányosságok után.

Tisztelt Barátaim! Midőn a válság igazi rugója az említett ellentét volt, midőn a következmények igazolták azon meggyőződésünket, hogy a magyar országgyűlés egy pártja még mindig szívesen áll Bécs szolgálatába, hát akkor azt hiszem, hogy a magyar nemzet közvéleménye megadja az abszolutiót nekünk, hogy egy a nemzeti jogokat, melyekért küzdöttünk, nekünk nem biztosító béke árán miért nem mondottunk le a harc folytatásáról. Egy béke, mely a nemzet jogos kívánalmainak kielégítése nélkül jön létre nem hozta volna meg a kívánt nyugalmat, melyben a nemzet consolidációjának nagy munkáját véghezvinni lehetett volna, egy ilyen béke csak arra lett volna jó, hogy meghosszabítsa azon felfogásnak életét, melyben a szabadelvű párt közel egy félszázad óta ringatta a bécsi köröket, hogy t. i. a magyar nemzet mindenre kapható, még arra is, hogy függetlenségét és szabadságát kevesebbre becsülje az Ausztriával való közös ügyes viszonyánál. Az egész koalíciónak, de különösen annak legnagyobb pártjának, a függetlenségi pártnak, melyhez tartozni szerencsém volt, egyaránt meggyőződését képezte és képezi, hogy ha drága hazánk szent alkotmányának valaha teljes elismerését óhajtjuk, ezen célunkat csak az által érhetjük el, ha saját államiságunk gépezetét minden idegen és nemzeti souverainitásunkból kifolyólag jogtalan beavatkozástól mentesítjük. Ezért hiúsult meg a béke, ezért folytatódik a harc, ezért következett be alkotmányunk arculcsapása, melynek pírját mindannyiunknak érezni kell.

Ha egy gyermek ellen apja fenyegető kezét emel, büntetéképp teszi s annak megérdemelt voltában a gyermeknek meg kell nyugodnia; de ha férfi férfi ellen emel kezét, az megbánthatatlanul nem maradhat.

A magyar nemzet nem gyermek többé, a kit egy atyáskodni akaró hatalom gögje megfe-

nyíthetne, de férfiak vagyunk s az alkotmányosságunkon, legszentebb jogainkon elkövetett sérelmet megtorlás nélkül nem hagyhatjuk, ha öntudatos állami életet élni sehhez jogot formálni akarunk. Ámde a megtorlás fegyverének másnak kell lennie annál, melylyel a sértés elkövetett. A durva, nyers erőszakkal szemben, mely fegyveres hatalmával támadja meg a békés polgárokat s úgy üti arcúl őket, ami fegyvereink élő törvényeink, melyek nekünk a védekezésre jogot adnak s alkotmányos életünknek oly védő bástyáját alkotják, mely képes megtorolni a rajtunk esett sérelmet.

És ha majd elkövetkezik az idő, hogy a nyers erőszak a törvény védőbástyái alól csufos kudarcra visszavonulni lesz kénytelen, akkor a megtorlás második fázisát kell elővinnünk, oly törvények létesítését, melyek alkotmányunk mentsvárát oly erőssé és oly hatalmassá tegyék, hogy annak megközelítésére még csak gondolni se merjen senki.

Tisztelt Barátaim! Nemesak a koalícióban egyesült pártok közös megállapodásának okából, de azért is, mert lelkiismeretbeli kötelességeimnek ismervé, hogy azoknak, akiknek bizalma az én személyem képében kívánta az egyetemes nemzeti akaratnak őket megillető részét gyakorolni, feleletet kell adnom arról, hogy miképpen sáfarkodtam a reám bízott alkotmányos kincsükkel, késztettem engem arra, hogy a mai napra beszámoló népgyűlést hirdessek. Hogy ez meg nem történhetett, az csak újabb törvénytelen eljárása az erőszakoskodó hatalomnak.

De ha csak bizalmas körben is jöhettünk egybe, élni fog és terjedni fog a nép között a haza szabadságának egyedül boldogító szent eszméje. A keresztény hitet meg nem akaszthatta hódító utjában a Caligulák és Nerok hatalma, ott élt a katakombák mélyében s meghódította az egész világot. A mi apostolaink is ott vannak a vezérő bizottságban, mi is bár csak azok szerény tanítványai, ha titokban is, lelkesen, hazaszeretettel egész hevéllel hirdetni fogjuk a függetlenség, szabadság, nemzeti felvirágzás eszméit.

Széledjünk el a nép milliói közé, buzdítva, támogatva egymást, egyesült erővel munkálkodjunk közre azon, hogy ha majd eljön a pillanat, melyben az erőszak felett győzelmet aratunk, a vezérek hívó szavára egy hang, egy szózat reszkettessen meg a levegőt e haza határain belül, kívül is: »Éljen a magyar alkotmány! Éljen a szabad, független Magyarország!«

Amint az éljenek, melyek a képviselő beszédjének végén elementáris erővel kiáltottak, lecsillapodtak, felállott dr. Lederer Miksa, a párt alelnöke és köszönetet mondva Máriaássynak a beszámoló beszéd megtartásáért, a következő határozati javaslatot terjesztette elő:

»A lőcsei választókerület Dr. Máriaássy Mihály képviselőjének f. hó 25-én tartott beszámolója alkalmából hatósági tilalom ellenére egybegyűlt függetlenségi párti választópolgársága megbotránkozással tiltakozik a korona hatalmi tulkapásai, a magyar nemzet alkotmányának és ősi szabadságának letiprására irányuló tényei, felelős kormány kinevezésének mellőzése, az országgyűlés törvénytelen felosztása, törvényeinkben, alkotmányunkban nem ismert királyi biztosok kirendelése, gyülekezési és sajtószabadságunk megsemmisítése és általában a katonai önkényuralomnak fellépése ellen, és figyelmeztetve a koronát a koronázási hitlevéltre és az eskü szentségére követeli az alkotmányos élet sürgős visszaállítását; gyű-

lölettel, undorral és megvetéssel fordul el a jelenlegi törvénytelen kormánytól és annak minden tagjától és elátkozza őket és minden nemzedéküket; tántoríthatlanul ragaszkodik Kossuth Ferencz vezéréhez és a nemzeti küzdelemben kifejtett fáradhatlan buzgalmában továbbra is lankadatlan kitartással, lelkével, testével támogatja; bizalmat szavaz a vezérő bizottságnak, köszönetet mond a párt és a kerület minden tagjával lelkiileg összeforrott rajongásig szeretett Dr. Máriaássy Mihálynak a beszámolóbeszéd megtartásáért és egyhangú lelkesedéssel ismét képviselőjelöltjévé kiáltja ki és ezen határozatról Kossuth Ferencet és a sajtót értesíteni rendeli.«

A gyűlés egyhangulag elfogadta a határozati javaslatot és dr. Máriaássy Mihályt leirhatatlan lelkesedéssel újból képviselőjelöltjéül kiáltotta ki. Ez után a gyűlés a Kossuth-nóta és a Szózat melábus dalának eléneklése után szépen, csendesen és minden feltűnés nélkül szétoszlott.

Kossuth a vele közölt határozatra a következőképp válaszolt:

Máriaássy kedves barátom beszámolójáról küldött üdvözetért kérem fogadja lőcsei pártunk minden tagja őszinte meleg köszönetemet

Kossuth.

Günther Antal beszámolója.

A belügyi ügyvezető kapkodása folytán Iglón is az utolsó napig bizonytalan volt, valjón megtartható-e a beszámoló. Miután a harmadik ukáz a társasköröket tette szabaddá, kísérletet tett az ellenzék pártvezetősége az iglói társasköröknél, de persze eredménytelenül. Mekkora változás! A legutóbbi abszolutisztikus aerában akadt volna-e olyan kaszinó az országban, mely akkor, mikor a gyülekezési jog is ily flagransan megsonkított, megtagadja azt a kérelmet, hogy helyiségeit egy órára átengedje. Az indok persze a politizálástól való tartózkodás. Mintha bizony az átengedett üres helyiség már politikát vinne be egy kaszinóba! De még elég szomorú, hogy még ma, a nyílt abszolutizmus idején is az ellenállás minden tényét politizálásnak és nem általánosan kötelező hazafias kérdésnek tekintik. Nagy garral hirdetik, hogy a válaszfalak leomlottak, — pártok nincsenek többé, — a nemzet egységes az abszolutizmussal szemben! Csupa frázis és hypokrisis! Minden alkalommal csak hamar kiderül, hogy még ma is a koalíció elleni feneketlen gyűlölet az, mely az úgynevezett szabadelvű pártiaknál dominál. Eklatáns tanúságát mutatta e sajnos állapotnak a Günther beszámolója is, mely fényesen és impozánsan folyt le, de a melyről a szabadelvű párt tagjai tüntetően távol tartották magukat, még azok is, kiknek állásukból kifolyólag kötelességük lett volna megjelenni. Nem akarunk rekriminálni, de le kellett szögeznünk ezt a tényét, melyre nézve a jövőben lesz ok és alkalom a hivatkozásra! Emlékezni fogunk rá! Günther Antal, ki az iglói kerületben rendkívül népszerűvé lett, és méltán, a reggeli vonattal érkezett Iglóra. A pályaudvaron sok hive várta, de minden ünnepi fogadtatást a karhatalom miatt mellőzni kellett. A »Bányász« termében féltizenegykor, ámbar a közönség csupán a gyűlés betiltásáról nyert farragásokon értesítést, ötszáz embernél több jelent meg s hallgatta végig az értekezletet ünnepi csendben. Bares Gusztáv, a szövetkezett ellenzék elnöke lendületes megnyitó beszédet mondván, melegen üdvözölte a képviselőt, ki ezután megtartotta a beszámolóbeszédét. Hozzá

szoktunk a Günther szípkázó szelleméhez, de ezáltal mégis valóságos eksztázisba hozta hallgatóit rendkívül találó finom és jellemző ötletével és hasanlataival, melyeknek derűs, vidám formában mélyeséges jelentősége volt. Percekig ünneplte a hallgatóság minden frappans fordulat után. Günther beszédét Kern Gyula márkusfalvi plébános tolmácsolta tót nyelven az ő szokott közvetlen, meggyőző s gyakran elragadó előadásában. A gyülekezet határtalan bizalmát az ő tisztelt és szeretett képviselője iránt Dr. Rotenberg tolmácsolta rövid beszédében s előterjesztette a következő határozati javaslatot:

„Mély fájdalommal és megdöbbenéssel vettük a gyász hírt, hogy országgyűlésünk törvénytelenül, karhatalommal feloszlatott. A passzív rezisztencia fellegvárába vonulva, egyedül hazánk szentesített törvényeit használandjuk paizs gyanánt minden erőszakos támadás ellen, mely elnémithat, de meg nem fog törni bennünket. Végső lehelletünkkel is tiltakozni fogunk hazánk ezeréves alkotmányának felüggesztése ellen. Rendületlen bizalommal ragaszkodunk a magyar nemzet bölcs, mérsékelt és hazafias vezéréhez. Semmiféle erő, semmi hatalom tőlük el nem szakíthat. Hálás elismeréssel adózunk nagynevű képviselőnknek, dr. Günther Antalnak. Szívünk benső vágya és törekvéseink legnemesebb célja lesz őt e kerület részére képviselőül a jövőben is megtartani!»

A határozati javaslatot Dr. Ritók János német nyelvű felszólalása után a gyűlés egyhangú lelkesedéssel fogadta el, hosszasan elterve új képviselőjelöltjét s választás esetén biztos győzelemmel harcba induló képviselőjét. A himnusz és szózat keretében lefolyt gyűlés a legeseményesebb incidens nélkül bámulatos nyugalommal folyt le. A közönség csendben osztotta szét, egy kisebb társaság a vidámság kíséretében Günther, ki a délutáni gyorsvonattal utazott vissza Budapestre.

HIREK.

Tisztelt olvasóinkhoz!

Immár egy félszázéves, hogy lapunk fennáll megküzdve nemcsak a kezdetek nehézségeivel, hanem léteének egész fonalán fel-felbukkanó, sőt a sajtószabadság elkövetésénél is inkább veszélyesebben feltornyosuló és szinte legyőzhetetlennek jelentkező akadályokkal is.

A nagy közönség tudja, hogy soha nem állottunk önző cél érdekében, hanem mindenkor a köz érdekeit szolgáltuk és nem riadva vissza a közszolgálat teljesítésével járó támadásoktól, kellemetlenségektől és üldözésektől, mindenkor arra törekedtünk, hogy becsülettel megállva helyünkön fenn lobogtassuk a zászlót, amelylyel a Szepeségen a nemzeti eszmék terjesztése érdekében sikra szállottunk.

Nemes feladatunkat mint eddig ezentul is hiven és lelkiismeretesen teljesíteni akarjuk. Fájdalom, hogy a Szepesség ama férfiai, a kik a függetlenségi eszmék bajnokaiként ismeretesek és a kiknek talán hazafias kötelessége lenne, főleg hazánk jelenlegi gyászában nézeteikről a megye közönségét felvilágosítani, nem részesítik lapunkat a kívánt szellemi támogatásban; mégis abban az örömdetes helyzetben vagyunk, hogy lapunkhoz szegődött több fővárosi politikus és író segítségével a Szepességnek igényeit minden tekintetben kielégíthetjük.

A midőn pedig most egy új évnegyed küszöbéhez érve azt tapasztaltuk hogy olvasóink gárdájának nagyobb része még az első félévi előfizetési díjjal is hátralekban van, mely körülmény mindenestire rendkívüli módon megnehezíti a lap anyagi ekszisztenciáját: kérnünk kell mindazon olvasóinkat, a kik díjjaikat máig be nem küldték, hogy ezen felhívásunk folytán az előfizetési díjat mielőbb beküldeni sziveskedjenek.

Tisztelettel

„SZEPESI ELLENOR“
szerkesztője és kiadóhivata.

Március 15-ike.

Minden hiradást egybehangzóan mondja és minden jel arra vall, hogy a magyar társadalom súlyos megpróbáltatás elé kerül március tizenötödikén: Mert vagy le kell mondania a szokásos nemzeti ünnep megtartásáról — ami éppen a mostani viszonyok között kétszeresen fájdalmas önmegtagadás volna, — vagy összeközösbe kell jönnie a szuronyokkal kormányzóhatalommal, amely előrehatólag eltiltja és erőszakosan megakadályozni törekszik a korszakos évforduló megünneplését. Mindenesetre szomorú és veszedelmes dilemma, amelynek azonban mégsem nehéz a megoldása, ha egy pillantást vetünk vissza a múltba.

Az első abszolútizmus alatt az ugynevezett Bach korszak idejében jóformán a mostanihoz hasonló viszonyok neheztedek a magyar társadalomra. A Kossuth kutyáknak nemhogy nemzeti ünnepet ülni, de még egy hangos éljenty se volt szabad megköszönni; mert a policáj rögtön elhurcolta őket s az akkori Rudnay-huszárok se voltak jobbak a mostaniaknál: irgalmatlanul bezárták az „állam rend“ ellen vétkezőket. S akik mégis megpróbálták valami nyilvános manifesztációt, azoknak vére bizony pirosra festette a köveket. A „pulver und blei“ nagyon olcsó porté volt akkor, s a generális urak a mostaniaknál semmivel se voltak kevésbé vitézek a fegyvertelen „civilbagázs“-szal szemben.

Mit tettek tehát derék, jó apáink? Gyáván meghunyászkodtak talán a durva tillalom előtt és tartózkodtak honfiúi érzelmeik nyilvánításától? Szó sincs róla!

A császári szolgák parancsolatja ellen apelláltan a királyok királyához. A szoldosok fegyverei elől a „seregek ura“-nak védőszárnyai alá húzódtak. A nagy napon felkeresték az Istenházát. S a himnusz szent szolozsmája harsogva szállott az Urnak csillagtrónusához, vigesztendőt könyörögve a balsors által sújtott nemzetnek és elégtételt kérve a keresztre feszített igazságnak.

A templomok mind megteltek áhitatos ünneplő közönséggel. És a földi istenek darabontjai néma megadással nézték a magasztos manifesztációt, mert amikor a nép az ég urával beszél, akkor Cézár fegyveres poroszlói tehetetlenek.

A templomi szertartás után szétoszlottak apáink a társaskörökben és különböző egyletekben. Kaszinók, gazdasági egyletek, iparos és kereskedő körök kulturális és vallásos egyesületek helyiségeibe sietek a tagok s zajtalanul, de nemes hevülettel és testvéries érzéssel ünnepeleik a szabadság, egyenlőség és testvériség hajnalhasadásának évfordulóját.

Este pedig a családi asztalok körül gyűltek össze a társaságok. Egyik-másik vendégszerető háznál a rokonok és jóbarátok bizalmas körben összesereglettek és egymást biztatva, egymást lelkesítve, lángoló honszeretettel áldoztak a nap emlékének.

Egy-egy nyilvános ünnep helyett tehát háromszoros ünnepet ült az egész magyar társadalom s ez az ünneplés nemes hévben és bensőségben csak nyert az által, hogy — tilalmas vala.

Ilyen formán az erőszakoskodó önkényuralom éppen az ellenkezőjét érte el annak, amit a tilalommal elérni akart. Sokkal lázasabb izgatottságba hozta a lelkeket, sokkal izzóbbá tette a lelkesedést, mint hogy ha szabad folyást engedett volna a kegyeletes megemlékezésnek. Mert a gondolatokat és érzelmeket szuronyokkal elfojtani nem lehet.

Nos, ami megtörtént az első abszolútizmus alatt, az megtörténhetik ma, a második abszolútizmus alatt is.

Ne legyünk kevésbé bátrak és kevésbé hazafiak, mint apáink voltak. A magyar társadalom tegye meg mos. is a kötelességet. A földi istenek parancsolata ellen apelláljunk a királyok királyához. Él az Isten s az égnek még vannak mennykövei.

„Nem vész el bármi sors alatt,
Ki el nem csüggedett!“

— A löcsei tisztviselői kör fogyasztó osztálya tisztelettel meghívja a kör fogyasztó osztályának részjegy-tulajdonosait a március

18-án d. u. 3 órákor a kör közgyűlését megelőzően tartandó közgyűlésre melynek tárgysorozata a következő: 1. Jelentés a lefolyt tevékenységről. 2. Pénztári és ellenőri jelentés. 3. Határozat a részjegy felől. 4. Esetleges indítványok, melyek 48 órával előbb bejelentendők.

— A szepesvármegyei állami tisztviselői köre tisztelettel meghívja a kör tagjait a március 18-án d. u. 3 órákor a löcsei városháza nagy termében tartandó közgyűlésre, melynek tárgysorozata a következő: 1. A múlt közgyűlés jegyzőkönyve. 2. Évi jelentés a kör tevékenységéről. 3. Számvizsgálók jelentése a pénztár állapotáról. 4. A jövő évi költségvetés. 5. Jegyző és egy választmányi tag választása. 6. Esetleges indítványok, melyek 8 nappal előbb az elnökségnél beadandók.

— A gölnicvölgyi vasút kiépítése. Február hó 26-án Rózsa Károly úr, a gölnicvölgyi vasút titkára időzött Merényben, hogy a képviselőtestület által kiküldött vasuti bizottsággal a hozzájárulás iránt tárgyaljon. Hosszabb eszmecsere után létrejött a megállapodás, amelyben egyezer törzsrésztvényt jegyez a várandó faérték többletből. A vasút építkezését még ez idén kell megkezdeni, és az állomásnak a gölnic hídnál kell lennie. Tanácskozás végével Küffer Vilmos mondott köszönetet a kiküldött tiktárnak szíves jóakaró felvilágosításáért. Merényből Svedlérre utazott a kiküldött, tárgyalás céljából.

— Esküvő. Dr. Benkó István árvaszéki jegyző február hó 27-én délelőtt vezette oltár elé Wronowszka Lujza urleányt. A fiatal házaspár az esküvő után a Rivierára utazott.

— Halálozás. Répássy Sándor 1848—49. honvéd főhadnagy nyug. löcsei kir. törvészéki bíró, a ki Klapkától a komáromi várban tanusított hősi viselkedése miatt a vitézségiéremmel lett kitüntetve, február hó 24-én hosszas szenvedés után jobb létre szenderült. A megboldogult temetésén résztvetta helybeli bírói kar, az állami, megyei és városi tisztviselők, az ügyvédi kar és Lőcse és vidékének igen sok kitünősége.

— Hymen. Fried Hugó eljegyezte Hét-háron Knopp Szidi urleányt.

— Közgyűlés. A szepesbélai önszegélyző egyesület február hó 25-én tartotta meg 25. évi rendes közgyűlését. Roth Frigyes egyleti igazgató megnyitván a közgyűlést, elnökül Klein Robert, jegyzőül Schmeisz Ágost választott. Miután az elnök a közgyűlés szabályos összehívását megállapította, felolvastatott a lezajlott üzleti 1905. évről az igazgatóság és felügyelő-bizottság jelentése. E jelentésből kitűnik, hogy az egyesület a lefolyt évben 475.705 koronát és 95 fillért forgalmazott 8220 kor. 17 fillér tiszta nyeresémmel. A nyereség 10%-a az általános tartalékalaphoz csatoltatott, a részvényeseknek 6% osztalék állapított meg, míg a külön tartalékalaphoz a még fennmaradó 425 korona 91 fillér adatott a közgyűlés által. Az általános tartalékalap 6760 kor. 24 fillér, a külön tartalékalap 5204 korona 88 fillér magasságban állott az 1905. év végével. Az egyesület kötelekibe felvett 1905-ben 9 új tag, meghalt és kilépett 21 tag, az év végével a rendes tagok száma 299 volt. Az egyesületnek veszteségei 1905-ben nem voltak. — A Concordia és vasuti részvényekből ez évben is 5—5% iratott le. A passzív hitel 1—3-ra hagyatott meg az 1906-ik évre is. A kamatláb tagok részére 6%-ban, a betétek 4%-ban állapított meg, míg nemtagokra 7 illetve 3½%-ban. Az igazgatóságnak s felügyelő-bizottságnak a felmentvény megadatott. Ludvig János állami elemi iskolai tanítót, ki a pénztárat ügyeit mint pénztáros számos éven át vezeti, a közgyűlés 200 koronányi fizetésfelemelésben részesítette a jövőre nézve, Gresdi Frigyes ellenőrt pedig 50 kor. fizetésfelemelésben. A felügyelő-bizottságba beválasztott két évre: ifj. Koromzay György és Róth Lajos Iglórol, továbbá Frank Albert, Jachmann Ágost és Neupauer Mihály, kikkel a jelügyelő-bizottság a négy meglevő taggal kilenc taggá kiegészített. Miután még Róth Frigyes intézeti igazgató egy igen érdekes és terjedelmes, sok körültekintéssel és tapintattal összeállított képet nyújtott az egyesület 25 éves fennállásának történetéről, kiemelve a negyedszázados önszegélyző egyesület főbb mozzanatait, jó és rossz napjait, mely az egyesületi élet jövőjére nézve igen tanulságos, és miután a közgyűlés a kü-

lön tartalékalapból még egyezer koronás alapítványt tett az egyleti tisztviselők fizetése céljából, az ülés több tárgya hiányában berekesztett.

Talált hulla. E hó 1-én az ulozsai határban egy női hulla találtott. — A csendőrség széles körben folytatja a nyomozást, mert valószínű, hogy büntény forog fenn. Az orvosrendőri boncolás megejtése elrendeltetett.

— **Megölte a gyermekét.** Krompachról jelentő tudósítónk, hogy ott e hó elején Brzák Mária hajdon cselédleány gyermeket szült s azt nyomban rongyokba burkolva egy csűr mögé kitette. Az orvosbirói boncolás megejtett s a gyilkos anyát ki tettét őszintén bevallotta, átkisérték a löcsei kir. ügyészség fogházába.

— **Gyilkosság Gölnicbányán.** Gölnicbányáról telefonálják nekünk, hogy folyó év február hó 26-án Iszpasz Mojsze ottani bánya munkás Hrepta Róbert házában utolsó farsangi mulatságot rendezett. Kis idő múlva az utcáról női sikoltozást hallottak. E zajra mindketten kiszaladtak s látták, hogy egy Kisely János nevű ember kezében doronggal egy leányt üldöz. Iszpasz Mojsze e jelenet hatása alatt a kert kerítéséből hirtelen kiszakított léccel a leányt üldöző Kisely Jánost úgy vágta fejbe, hogy az nyomban meghalt. Iszpasz Mojsze e tette után a rendőrségen önként jelentkezett, a hol a rendőrkapitány nyomban le is tartóztatta. A csendőrség a tettest átkisérték a löcsei kir. törvényszék fogházába.

Levél a Szerkesztőhöz.

Mélyen tisztelt Szerkesztő Ur!

Ugyis, mint a városi képviselőtestület tagja.

Engedje meg, hogy az alábbiakban egy kissé hosszasan veszem igénybe b. lapja hasábjait. Régi mondani valóm azok, amiket elmondani bátorodom részben a közönség, részben a város érdekében.

Lőcse városát mindenki úgy ismeri, mint jó levegőjű, szép vidékű, remek fekvésű, festői (legalább kívül festői) építkezésű várost, amelyben gyönyörködni, (ha lakni nem is) környékén sétálni, levegőt szívni, a körületek elterülő kilátás szépségeit nézegetni csupa élvezet. Ez igaz is nyáron, de nem igaz télen és tavasszal. Pedig a tél tudjuk, hogy 6 hónapig legalább is eltart itt.

És bizony akkor is jó lenne a fenn elsorolt boldogságokban részesülni. Ha pedig tekintetbe vesszük azt, hogy Lőcse lakosságának legalább is kilenczederésze szobában, egészségtelen és célszerűtlen hivatalhelyiségekben dolgozó emberből áll, nem sok belátás kell annak megértéséhez, hogy ezeknek az embereknek módot kell nyújtani arra, hogy egészségüket ápolhassák. Elvégre is Lőcse város most leginkább az urakból él s amint ezt iparosaink és kereskedőink jóléte bizonyítja, elég jól meg lehet mellettük és belőlük élni. Hátha nekik nincs más kívánságuk, mint a jó levegő, ahhoz igazán megérdemlik, hogy hozzásegítsék. Ehhez pedig nem kell más, mint egy sétatér, amit télen is lehet használni. Ilyen pedig nincs. Ami a város közepén van, az az egypár négyszög méter, arról soha senki a havat el nem viszi, pedig ez lenne a legkönnyebben hozzáférhető, s ha más városok, alföldi parasztvárosok tudnak arra áldozni, hogy legalább egy sétatérük télen is használható legyen, ural Lőcse városa is megengedhetne magának ennyi fényűzést. Második a falak melletti sétány, pedig az részken közlekedési út is. De azért csak a jó Isten gondol rá télen, amíg a nap föl nem szárítja, addig sáros, ha pedig fagy van, akkor olyan sikos, hogy járni sem lehet rajta. Pedig leseperve, lektorva, még tán szebb lenne, mint nyáron, különösen a nyugati oldalon. Volna aztán még egy, a melyet azonban talán senki sem ismer, azt a néhány öreg némit kivéve, a kikkel e sorok írója szokott ott találkozni, a Zárda-utca mögött, a falak fölött elterülő széles ut a gimnáziumtól a katonai magazinig. Ha szép az idő s az odavezető piszkos, rossz közönség át lehet jutni, különösen tavasszal, gyönyörű ez a hely. Ajánlom az illetékes körök figyelmébe.

A falak alatt csupa kert, a zárdautcai házak is leginkább kerben végződnek errefelé. Két sor fa és egy kis tisztántartás kellene csak

hozzá, hogy a budai bástyasétáterhez hasonló nyerjünk. Egy kiküldendő bizottságot megérne ez a dolog. Részemről ugyanis abban a meggyőződésben vagyok, hogy Lőcse város jövője a város és környéke szépségére alapítható. A forgalomból kieső hely, hová nagyon szívesen telepednének le öreg pensionált urak, egészséges levegőt kereső emberek, ezeket pedig ilyen dolgokkal lehetne idevonozni. Nem kell tulságos merészség ahhoz, hogy Lőcsét magyar Grácnak tudja elképzelni ügyes városfenntartó politika. Kár, hogy ebben az irányban nagyon kevés ami történik. Pedig bizonyos dolgok egyenesen rámutatnak. A törvényszék épülete mellett szép kis családi házak épülnek. Egy ügyesen vezetett út a városba és a másik oldalon a vasút felé erről a részről és megvagyok győződve, hogy tíz év alatt egész kis villasor létesül, azon helyen. Ezeknek a gondolataimnak kérem helyet azon panaszok mellett, amiket most elmondandó leszek. Ezek a dolgok vagy badarságok, vagy ha van bennük megszívlelni való, hát talán megpendítésükkel eleget tettem a közjónak, a többi nem lehet az én dolgom.

Hanem az már reális valóság, hogy nemcsak sétatérünk nincs télen, de még utunk sincs.

A napokban egy pár napig olvadt a hó. Járt szerkesztő ur, ugyis mint a képviselőtestület tagja a vasút felé? Nem is kérdelem, hogy kocsival-e, vagy gyalog; az mindegy. Hogyan jutott át a kaszárnyáktól kezdve? S ha átjutott, nem esett gondolkodóba azon, hogy az már nemcsak a város rendjéből, tisztaságából, hanem kereskedelmi és forgalmi érdekéből következő dolog lenne, hogy legalább a vasúthoz vezetett út járható legyen? A háztulajdonosoknak el kell takarítani házuk előtt a gyalogjárót. Hát a városnak mért nem kell akkor a közutakat? Vagy tán ez is a Szépitő-Egyesület dolga?

Megjegyzem, hogy furcsább intézményt, mint ez az egyesület, még nem ismertem. Amit ez az egyesület tesz, azt másutt minden város saját jól felfogott érdekében kötelességének tartja megtenni. Én csak azt csudálom, hogy tagjai vannak.

Tisztelettel

Egy itt lakó hivatalnokember.

Színházi levél.

— márc. 3.

Farsang végén jártunk, nem csoda hát, ha a hét elején gyérből volt a közönség, mint szokott lenni. A tánc könnyen elvonja a közönséget. Csupán *Gül-Baba* ment negyedszer bár — telt ház előtt.

Színházi ujtításokról is beszélnek, a hideg és léghuzat megszüntetéséről. Aztán tűzbiztonsági intézkedésekről. Ilyen az is, hogy a lépcsőfordulónál nem szabad megállni a közönséget nézni vagy várni. Nagyon szép intézkedés, bár nem hiszem, hogy akadna olyan hidegvérű ember, aki tűzveszedelem esetén ott megállana lányokat fixirozni. De azért jól esik afféle intézkedésekről hallani, mert bizony sokszor megesett, hogy egy pár nagyobb társaság miatt nem tudott a közönség tovább mozdulni. most már csak az a fő, hogy a rendőr mindenkit egyforma bátorsággal küldjön el onnan. A közönséget különben tűzvesz esetén ugyssem azon a sarkon, hanem a lépcsők ki nem világított fordulón és a felső lépcsőn fogják letiporni. No, de örvendjünk a sok széppel biztató haladásnak.

A heti program a hétfői *Páholj* kivételével most is csupa újdonság Lőcsén. Ezt a mulatságokról elmaradt kevés számú közönség gyönyörködte végig. A jövedvű elismerés és tapsból kijutott a mese kedves bohóságainak ugy, mint a szereplőknek, kik közül legtöbb derűséget keltett *Farkas Csiz* *Peyije*, különösen bohókás nőimítáló jeleneteivel. Fess és ügyes volt *Erdős*. A férfiak közül *Herceg* adott mozgékony, mulatságos alakítást *Dinszky Cézár* szerepében. *Baróthyt* és *Fodort* már láttuk egy párszor; ilyenféle szerepekben pompás partnerei egymásnak, akik szinte kezére járnak egymásnak a darab finomságainak kivételében, a helyzetek kihasználásában. Jók voltak még *Barna Ilona*, *Thomay* és *Paludán* kicsiny, de kacagtató szerepében *Bogyó*.

Kedden *Kis kofa*. Nagy érdeklődéssel várta a közönség, de úgy vettem észre, csaldótt benne. Hiába volt *Sztojanovics* zenéje, a szereplők buzgó törekvése, a darab üres meseje tönkretette egészen az estét. Nevetett mindenki a bohózatos jeleneteken, de ezzel a hatással már nem elégszik meg a mi közönségünk. Különben hisz természetes is, mert ebben a fajtában *Szép Heléna*, *Orfeusz* után *Lisistrata* és a *Kis kofa* épen nem haladás. Az efféle darabokból csak az a hasznunk, hogy a mi közönségünk is megismeri azokat a darabokat, amikben a pesti publikum gyönyörködik. És megismeri a különbséget az ő izlése, meg a pesti izlés között. *Farkas* is úgy látszik csak a kíváncsiságunkat akarja kielégíteni az ilyen darabok áldozatkész színrehozásával. *Bogyó*, *Reviczky*, *Salontay*, *Szántó*, *Honthy* fardoztak a darabban, sok szép énekeket hallottunk tőlük, *Bogyótól* mulatságos bohóságokat, *Salontaynak* szép tánca tetszett nagyon.

Szerdán az *Emigráns*, *Kemechej* sok tekintetben aktuá-

lis színművét láttuk. A darab gondolatai és mondásai hatottak és vonzottak leginkább, az abszolutizmus tipikus alakjai, ezek a mindig más-más formában föltámadó kísértetek keltettek hol derűs, hol keserves gyönyörűséget. A szerepek mindmennyi típusok képviselői. *Baróthy* most ugyan nem rajzolta elég tökéletesen az emigráns jellemét, ezt a bosszúból, törhetetlen akaratból, hazaszeretetből, németgyűlöletből és nemességéből összerakott lelket. Annyi elfoglaltság mellett azonban, mint amennyi *Baróthy*nak kijut, nem csoda, ha néha olyan kiváló színész is mint ő, egyoldalú marad. *Erdős* és *Thomay* mindketten egyszerűek, szimpatikusak, szép szerepüket nagyon hatásossá tették. *Veglano Foresti* a katonaeMBER, kit öregségére politikai és rendőrszerepre kárhoztattak. Van benne emberies érzés, de gyűlöltté válik, mert ő maga nem tud gondolkodni a neki ismeretlen világban, alantasainak eszköze lesz s azoknak a gazsága tekeri ki végre a nyakát.

Jó személyesítője volt ennek az alaknak *Tukoray* alakban, hangban, játékban. *Bogyó* *Vrabecet*, a járási főnököt alakította remekül. A durva, aljaslelkű, kapaszkodó, dőlyfős, alattomos, börtönbevaló, de hatalomra került gazembernek egyetlen mozdulatát sem hagyta kihasználatlanul s mindamelllett tudott annyira diszkrét maradni, hogy nem vált neveltségessé, megmaradt gyűlöletesnek, amilyenek a szerző rajzolta. *Fodor* *Lilienthal* báróbból csinált szép alakot ebből a gavallér, érző szívű, de méltatlan, aljas szerepre kényszerített katonából. Különösen végső jelenetében, ahol emberisége, becsületessége végre bátran megnyilatkozhatik s lerázhajta magáról alávaló föllevalóit, nagy hatást ért el. Szabó nagyon jó volt *Börösök* szerepében. Kiváltak még *Herceg*, *Gara*, *Sárközy*. Még egy megjegyzésem van a darabhoz. Annak idején *Smólen Tóniban* még megróttam a *Kossuth* nótát. Ebben a darabban a *Szózat* zengett, halkan a színpalak mögött. Most egyértelműen, egyszerűen állott fel a közönség. Ez a felállás komoly, értelmes volt, pedig nem énekelt senki a színészek után, de ez a szívhez szóló, szívből fakadó komolyság volt, amit megértett mindenki.*

Csütörtökön a pikáns *Báránycsókra* gyűlt meg a közönség. Persze éhes szemek csalódnak ilyenkor, hiába van az újrázás, azok a vonzó jelenetek hamar leperdülnek s a függöny eltakar mindent. *Bogyó* és *Barna Ilona* jövedvű, eleven pár voltak, kellően diszkrét féllel bántak a darab csuszós helyeivel. *Herceg* az öreg kertészből csinált nagyon kedves alakot különösen belépő jelenetével nagy hatást keltve.

Fessék voltak *Farkas* és *Szántó*, *Honthy*-nak francia kupléja, *Reviczky*-nek még a diófáról szóló dala tetszett nagyon. Tegnap meg a hét legnagyobb eseményeül a *Diák élet*-tel ismerkedtünk meg ezzel a kiváló és jellemző modern német darabbal.

Magyar fordításban sok szépsége elveszik az eredetinek, de ami visszaadható volt, köszönet érte a szereplőnek, azt nagyon jó alakításban élvezhettük. *Fodor* nagyon szimpatikus, átlátszó, értelmes, mélykedélyű hercege végig tetszett mindenkinek. *Barna Mariská*-nak még ilyen kiváló alakítására ebben a szezonban nem is emlékszem. Alakja, arca ehhez a szerephez válogatva sem lehetne jobb, játéka meg épen gyönyörű volt. Nem volt sem reális, sem szentimentálisan ideális, ezen a közepületen maradt, ahol legbájosabb lehetett *Katica* alakja. *Bogyó* *Lutz* komornyikból valósággal cizellált remek alakított, egy tekintet sem vesztettünk elpöffeszkedő, előkelőnél-előkelőbb szolga jellemének plasztikus rajzából. *Baróthy* nem tudta elég szimpatikussá tenni *Jüttner* professzor nagyon kedves alakját. A kisebb szerepekben jók voltak *Herceg*, *Farkas*, *Tukoray*; Réthy inkább ügyefogyottat és hülyét csinált *Rüder* kocsmárosból, ami épen nem illett bele a többi alak nemes stíljébe.

Tisztelettel M.

*) A tisztelt kritikus úr mégsem látott jól, mert egy páholyban 1 úr és 2 hölgy ülve maradtak.

A szedő.

IRODALOM.

Szepesvármegye művészeti emlékei második része a *Szobrászat és Festészet* a múlt hét folyamán jutott a Történelmi Társulat tagjai kezébe. Az első részhez képest jóval nagyobb terjedelme, szebb és tökéletesebb mellékletei már első pillanatra igazolják azt, hogy a társulat minden módon igazolni kívánja e vállalatához fűzött reményünket. A szövegrészt *Divald Kornél*, az első rész ismert nevű szerzője írta. Eredetileg úgy tervezték, hogy *Vajdovics János* írja; de így tán a mű egységes szelleme érdekében még jobb is. *Divald Kornél* ismét buzgó kutatója Szepesség műemlékeinek. Széles ismeretköre, helyes ítélete nem téved bele a lokálpatriotizmus büszkeségébe. Tárnyilagos, szígyoru szemű kutató, néha inkább ebben az irányban kiméletlen, ami azonban sosem olyan baj, mint az előbbi ott, ahol leginkább ugys csak elméletéről van szó. Első részben a zsegrai templom és képek jelentőségével foglalkozik s ezután a többi falfestményekkel, a szepeshelyi *Róbert Károly* koronázásával, a löcsei *Szent Jakab* templom falfestményesorozataival. Ezek után a nagyszámú szárnyasoltárokkal, *Lőcsei Miklós* műveivel. Ezek az oltárok részben festménydíszűek, de a fafaragás is jelentékeny részt foglal el rajtuk, a mű főrészeit ezeknek szenteli a szerző s ezek kapcsán foglalkozik a híres *Veit Stoss* kérdéssel. A fafaragás klasszikus emlékei, a löcsei *Virdolorum*-oltár, az iglói *Kálvária*, a késmárki főoltár és a csütörtökhelyi *Pieta* Lő-

esei Pál munkáinak jut egy rész, majd az ő iskolájának s végül az utolsó fejezetben a közép-kori síremlékeket, a híres alakos sírköveket ismerteti meg velünk. 21 darab nagyon jól sikerült külön melléklet és 85 szövegkép díszíti a kiválóan sikerült művet. — A kötet bolti ára 12 korona s így a 4 korona tagsági díj mellett igazán ajándéknak tekinthető, amiért a társulat a legszelebbkörű támogatást megérdemli még ha különben hazafias, nemes működését nem tekintenők is, pedig ez is olyan, mint nagyon kevés hasonló célú társulaté. Tagnak jelentkezni Kalmár Elek löcsei gimn. igazgatónál lehet.

KÖZGAZDASÁG.

Kartellek.

Régi igazság (de azért mindig új marad), hogy a jómóduak a gazdagok telhetetlenek. Annyjuk van, ami megadatott nekik, azzal be nem érik, az kevés, hanem egyre többet és többet kívánnak. Semmi se sok előttük és a több is kevésbé nyugtatja meg őket. Elértjük, méltányolni tudjuk, ha tömérdek pénzzel, nagy vagyonnal megáldottak azért hajtanak és áhitanak egyre többet, hogy a feleslegüket is miként vagyonuk egy hányadát, a jótékony, a humanizmus oltárán áldozzák, embertársaikat, felebarátjaikat támogassák, segíeyezték, igaz tetszésünkkel találkoznak. Ha a tehetősebbek istápolják, fölkarolják a lesújtottakat, a szerencsétleneket, ténykedéseik, cselekedeteik rugóját nem a rút egoizmus képezi unos—untalan, hanem a nemes önzetlenség.

A kartellek dicső lovagjai nem ösmernek altruizmust, holt fogalom előttük a jótékony, irgalom és könyörület nem tudnak és akarnak emberiségesen érezni és gondolkodni minden tettük, lépésük a legoosmányabb önérdék undorító mezét viseli, egy szent célt ösmernek, a saját zsebüket ami ezenkívül esik, az nem érdekli őket, az idegen előttük.

Egy szép napon összeáll egy csomó vagyonos gyáros, nagy vállalkozó s hamarosan kartellt, ringet, trösztöt csinálnak, mely alatt értendő, hogy bizonyos kelendő cikknek, kapós portékának árát tetemesen fölserófolják, mert nekik úgy méltóztatik tetszeni, mert ők az urak, áruikra ráutalva vannak az emberek és mért ne keressenek még többet a szegény gazdagok, mért ne táplálhassák, hizlalhassák erszényeiket, mikor nincs akadály.

Igy teremődnek nap—nap után a kedves kartellek, még pedig a legszükségesebb, legnélkülözhetetlenebb árucikkek, nevezetesen: élelmiszerek körül. És ezt egyes-egyedül a szegény szűkes viszonyok között élő emberek szenvedik meg, az ő bőrükre, zsirjukra megy az egész makináció, nekik kell némán és szótlanul tűrni a kartell lovagok szeszélyeskedéseit, mert kénytelen kellett ráutalva vannak azokra a cikkekre, mert szükségesek a háztartáshoz. Nem tehetnek ez ellen a basáskodás, zsarnokkodás ellen semmit. Az urak, a pénzes zsákok a markukba röhögnek, mert jól tudják, hogy portékákat bojkottálni nem lehet, akárminő drága árt szabnak, megvásárolják a szegények is, mert muszáj.

Ami a legszomorítóbb a dologban, hogy a kartellek idegen államokból főleg Ausztria felől fujdogálnak hozzánk, ami pénzükre, ami vérünkre, ami kizsákmányolásunkra utazván és mi karba tett kezekkel türjük ezen önkényeskedéseket, telhetetlenek vagyunk ezen invázióval szemben, ide—oda hagyjuk magunkat ráncigálni, de nem vagyunk képesek sikeresen megküzdeni a legveszedelmesebb ellenségünkkel, a rajtunk élőködő kartellekkel.

Nem csoda, ha annyi a szegény, földhöz ragadt ember és nem csoda, ha egyre jajve-

székelnek, siránkoznak, ok nélkül nem teszik, mikor a legfőbb ok, az általános drágulás.

Itt volna az ideje, hogy az illetékes tényezők erélyesen vennék kezükbe az ügyet s módját ejtenék valahogy annak az áldatlan szeszélyeskedésnek és önkénykedésnek, mely a gazdag gyárosok és vállalkozók kartellkötös játékaiból áll.

Az ipari tanoncnevelésről.

A legnagyobb hiba abban áll, hogy nálunk csakis a tanulásra hajlammal nem bíró fiukat adják ipari pályára, amikor ott is kellene tanulni és tanítani. De amikor még az amugy is fennálló hiányok mellett — a tanító iparosok zöme — a tanoncokat nem a műhelybe, hanem a szakmán kívül igen nagy ideig mással foglalkoztatják a tanoncidő rövidre szabott tartama alatt, ha csak a tanoncok különös oknál fogva jobban óhajtják az ipar elsajátítása körüli ismeretek megszerzését.

A tanoncidő tartamát legtöbb esetben a minimumra szállítják le, illetve állapítják meg, mert az ipartörvény erről sem intézkedik, de még ezen idő alatt is — amint igaz is — csak játékkal tölti ifju korának arany napjait.

Az idő eljár, a tanonc segédgé lesz, akár nem tanult, akár nem ért a szakiparához. Hogy aztán az élet nehéz küzdelmeiben ugy a saját, valamint a családja avagy hozzátartozói kenyerét miként lesz képes megkeresni, arról a mai napig is hallgat a krónika.

No de honnan tanuljon az a tanonc, amikor néhány iparos — tisztelet a kivételeknek még maga sem ért az iparához, mert őt sem tanították. Ha az idő elérkezik, a tanonc felszabadul s az ipartestületek révén megkapja a stílizált rajzokkal díszesen kiékesített, pecsétetes rámba foglalható »Tanuló-bizonyítvány«-t, pedig akkor még mit sem tudnak az ujszülött iparossegédek.

Igy aztán a munkakönyves segédek egy része minden számítás és tanácskozás nélkül megszabadulva a tanoncoskodás nehézségeitől örömmel a nagy világba indulnak munkát keresni. A másik része — belátva kevés és hiányos tudásukat — a felszabadító mesterük-nél visszamaradnak továbbképzés céljából még egy ideig.

Azok aztán, kik vándorutra kelnek munkaszerzés céljából, nem mondjuk, hogy helyet nem kapnak, sőt igen sok helyet, mert sok ideig sehol se türük őket tudatlanságuk miatt. Miért? Mert mindent tudnak, csak a mesterséghez nem értenek, mert őket a tanoncoskodás ideje alatt kevésse oktatták az ipar titkaiba. Mig az életfentartására pénzük és kifizetésük van, addig csak utazgatnak; hol van munkájuk, hol nincs keresetük.

Végre aztán anyagilag teljesen tönkre menve belátják tanítómesterük és saját kibájukat, hogy ők mily kevésse értenek a megélhetésüket biztosító iparukhoz. A sok jövés-menés mellett lerongyolódva, pénz nélkül, távol falujoktól, más megyékbe, elhagyottságukban a rossz és erköletelen utra kénytelenek térni.

Utóvégre is mint munkanélküli egyének a a rendőrhatalóságok gondjaira kerülnek, ahonnet is az iparossegédeink kényszerutlevéllel avagy néha toloncuton haza és vissza illetőségi helyükre küldetnek, illetve szállítatnak; kezdehetik előlről tanulni iparukat. Ide vezet a falusi rossz és helytelen tanoncnevelés.

Számталanszor hallottuk, hogy vannak iparosok, kik elszökött notorius tanoncokat rendesen nagy mehetséget és enyhítő körülmények felsorolása mellett egy év, sőt pár hónap alatt akarnak betanítani és felszabadítani. Hát hol van itt az ipar iránt felettebb megkivánandó köl-

csönös istápolás, az előrehaladott külföld eleni ipari versenyre való előkészítés. Az 1884. évi XVII. t.-c. ipartörvény határozatlanul írja elő a tanoncképzési idő tartamát, nem állapít sem minimális, sem maximális határt, csak a kontárok szaporodását mozditja elő.

Az ipartörvény csak azt mondja ki, hogy a »fölvétel alkalmával az iparos és a tanonc szülői vagy gyámja közt a tanidő tartama« stb. »egyetértőleg állapítandó meg.« Bizony sokszor az anyagi érdekek mellett agyonállapítják az időt.

Nézetünk szerint a tanonc 17. életévének betöltése előtt felszabadítható nem volna, nehogy lelkiismeretlenül járjanak el a tanoncszerződések megállapítása körül.

Minden tanonc kötelezendő lenne felszabadításakor a 3—4 évi tanoncidő letelte mellett az általa tanult iparból gyakorlati és elméleti szakvizsgát tenni. Ezen eredmények elbírálására pedig ipartestületi alkalmi bizottságok volnának szervezendők, mint szakképzettséggel bíró tényezők. Az irni nem tudó fiuk pedig tanoncoskul felvehetők egyáltalán nem lennének, mert így ki volna zárva lehetősége annak, hogy műveletlen segédek, illetve iparosok neveltessenek. Az iskolai képzettség kimutatása sarkalatos alapfeltétele lenne a tanonc felfogadásának. Ugyanis az iskolai képzettség hiánya miatt nem lehet megtagadni az ipartörvény szerint a tanonc lajstromszerű beiktatását, valamint a munkakönyv kiadását.

Ez esetben mit tud a tanonc, amikor segédgé, később mesterré lesz? Mi módon fejleszti üzleti tevékenységét? Hogyan lesz képes versenyezni a külföld előrehaladott nagy iparával?

Az ipartörvény revíziója elkerülhetetlen volt, mert kuruzslásával nem lehet a kisipar nehéz és immáron elviselhetetlenné vált küzdelmein enyhíteni. Az ipartörvény utvesztőin ember legyen, ki minden akadály s kétely nélkül el tud igazodni, tehát új és jobb törvényre van óhajunk, mely nem gyámkodólag lesz hivatva eljárni, hanem igazi önkormányzati jogokat fogja minden irányból jöhető megkárosítás ellen biztosítani a régen eltörölt, de bevált céhrendszer szerint,

A kevésbé tanult kisiparos nagyon ki van téve — a szabad ipar leple alatt — a kereskedelmi szellem térfoglalására. Nagy az ipar szabadság! A képesítést ilyen szűk korlátok közé kell zárni s a tanoncképzést szigorú ellenőrzés alá kell vetni. A tanoncnevelés nemcsak ipari, hanem nagy nemzeti érdeket is képez, mert az ipar jövője a mai kor tanoncaitól volna remélhető, hogy a meglevő s mérhetetlen bajokon is segítve legyen. —y.

Szerkesztői üzenetek.

Sajnálattal értesítjük több tudósítónkat, hogy mulatságról közölt cikkeket mult számunkban kinyilvánított álláspontunknál fogva mindaddig nem adunk közre, míg az abszolutizmus gyásznapjai tartanak. A krompachi, szepesbélai, budapesti, löcsei és iglói farsangi mulatságokról kapott tudósításokat ez okból tisztelettel félretettük.

HIRDETÉSEK,

Meglepő jó hatásúnak bizonyult, írja: Kossuth Ferenc, dr. Rózsaffy Alajos a budapesti m. kir. államrendőrség főorvosa, dr. Tóthfalussy Gyula a máv. h. főorvosa, Hindy Szabó László belügym. tanácsos, br. Bánffy Farkasné, számtalan előkelő orvos stb. A székelyhavasi indaszesz (sósorszesz) csúz, rheuma, tejfájás és minden meghülésből származó bajok ellen. Kapható Lőcsén a Fogasztási Szövetkezetnél.

Nincsen betegség háznál,

ha meghozatja a híres

Király-balzsamot,

a balzsamok királyát, mely minden betegség ellen biztos szer és minden régi bajt is azonnal meggyógyít; tehát minden háznál tartani kell, mert ezen híres balzsam által megakadályozza a főfájást, köszvényt, csúzt, rheumát, fog- és hátfájást, lábszaggatást, kólikát, gyomorfájást stb., szóval minden betegségnek egyedül biztos orvossága a híres Király-balzsam. Tehát elkerülhetlen szükséges, hogy minden háznál készletben legyen. Egy nagy üveg ára 2 kor. 3 üveg 6 K. 55 f., bérmentve utánvétellel. Kapható **Gross-Nagy Ferenc** gyógyszerésznél **Debrecen Kossuth-utca.** BUDAPESTEN: Török József gyógyszerésztárában Király-utca 12. Ugyancsak ezen szerrel megrendelhető az egész országban elismert híres hajdusági bajuszpedró, melytől a legrövidebb idő alatt a legszebb bajusz nyerhető. 3 doboz 2 korona 15 fillér utánvétellel bérmentve.

A „Mészárosok és Hentesek Lapja” és „Állatkereskedelmi Ujság”

kiadásában megjelent

Vásári zsebnaptár

Husipari és Állatforgalmi évkönyv 1906-ra

és az előfizetők az idén is teljesen ingyen kapják meg.

Tartalmazza a fontosabb országos és havi, valamint heti állatvásárokat az év minden napjára pontosan átszámítva. A fontosabb állategészségügyi rendelkezéseket, az év folyamán felmerült újításokkal kibővíve. A fontosabb állatforgalmi tudnivalókat. A magyar és a külföldi állatpiacok kivételi módoszatait és az üzletszokásokat. A szavatossági időhatárokat. A fővárosi állatvásárok szabályait és díjait. A vágóhídi és husvizsgálati szabályokat. A fogyasztási adót. Az ipartörvénynek a házi iparra vonatkozó rendelkezéseit. Továbbá a husipar és állatforgalom körébe tartozó összes tudnivalókat, jegyzéknappal stb.

Előfizetési ára félfévre 6 K. Az évkönyvet csak előfizetők kaphatják meg, könyvpiacra egyáltalán nem kerül.

A „MÉSZÁROSOK ÉS HENTESEK LAPJA” és „ÁLLATKERESKEDELMELI UJSÁG” kiadóhivatala Budapest IX., Ferenc-körút 13. szám alatt van.

A legujabb üdítő és fájdalom-csillapító bedörzsölő szer az

UNIVERSAL-FLUID

(Illatos növény-esencia)

Csúzt, köszvény, rheumatikus szaggyalások, fog- és fejfájás stb. ellen orvosilag ajánlva.

A kimerült, lankadt izmokat és idegeket felüdit és erősíti.

Ára 1 decis üvegnek 1 kor. 50 fill., 3 üveg rendelés postaköltségmentes. 1 kis próbátüveg ára 40 fill., 6 kis üveg 3 kor., 12 kis üveg 5 kor. postaköltségmentesen. 1 kis próbátüveget 20 fill. bélyeg beküldése mellett minden költség nélkül kívánatra ingyen küld az

UNIVERSAL-FLUID egyedüli készítője

SKRIBANEK K.

gyógyszertára a „Vörös kereszt”-hez

TEMESVÁR, Holló-Hunyadi-ut sarok.

Első Styriai kötőgépgyár

Fogel J. L. mûgépész

magyarországi képvisellete és raktár
BUDAPEST, VI., Teréz-körút 20. sz. a.

A leghiresebb

kötőgépek

tömlőzárral, házi és ipari célra, részletfizetésre is kapható. — Árjegyzék ingyen és bérmentve. — Varrógép és javítóműhely.

500 koronát

fizetek annak, ki a **Bartilla** fogvizének használata mellett üvegje 70 fillér, valaha ismét fogfájást kap vagy szája büzlik. — (Franco küldéssel külön 95 fill.) Bartilla-Winkler Ed. Wien 19/1. Sommergasse 1. Kapható minden gyógyszerésztárában. Csakis **Bartilla-fogviz** kérendő. Hamisítások bejelentése jól jutalmaztatik. — Oly helyekre, hol nem kapható, bérmentve küldök 7 üveget 5 kor. 20 fillérért. — Egy üveg nem küldetik.

Védjegy:

„Horgony”

A Liniment. Capsici comp., a Horgony-Pain-Expeller pótléka

egy régióknak bizonyított házi szer, mely már több mint 36 év óta legjobb fájdalom-csillapító szarnak bizonyított köszvénynél, csúznál és meghüléseknél bedörzsölés-képpen használva.

Figyelmeztetés. Súlyos hamisítványok miatt bevásárláskor óvatosan legyünk és csak olyan üveget fogadjunk el, amely a „Horgony” védjeggyel és a Richter cégjegyzéssel ellátott dobozba van csomagolva. Ára üvegekben 80 fillér, 1 kor. 40 f. és 2 korona és ügyszólván minden gyógyszerésztárában kapható. — Főraktár: Török József gyógyszerésznél, Budapest.

Richter gyógyszerésztára
az „Arany oroszlánhoz”, Prágában.
Előrebetartozás 5 db. Mindennapi szokásüldés.

TÉLI SAISON 1906-RA.

Alkalmi eladás.

5001 méter valódi szőtt, mosható bőr flanell a legszebb színekben

csak 26 fillér méterje,

nekkülönbén ez idén is, mint évente, hogy Késmárk és vidékén lakó t. vevőimnek a

Téli bevásárlást

megkönnyítem, a raktáromon levő összes uri és női divatárúciákat, szöveteket, vásznakat, szőnyegeket, szőrmeárúciákat, szőttárúciákat, nyakkendőket, zsebkendőket, kalapokat, keztüket és galosnikat, — valamennyi a legjobb gyártmány —

mélyen leszállított árban eladom.

A kiváló minőségért szavatolok.

KOHN FERDINÁND áruháza

Késmárk. („Hotel Kesmark” átelében.)

5 Kor. sőt még több napi kereset

A házimunka-kötőgép társaság férfiakat és nőket keres, akik gépeinkre munkát vállalnának. — **Egyszerű és gyors munka**, melyet egész évben ki-ki odahaza lakásán végezhet. Előismeretek nem szükségesek. Ha valaki más városban is lakik, az nem határoz, mi az elkészült munkát eladjuk.

Házimunka-kötőgép-társaság.

THOS H. WHITTICK ÉS TÁRSA

BUDAPEST, IV., Havas-utca 3 377.

PRAG, Petersplatz 7 377.

Ha köszvényben, reumában szenved, ne kísérletezzen semmiféle szerrel, hanem vegyen egy üveg

Dr. Flesch-féle

köszvény-szeszt,

mely csúzt, köszvényt, rheumát, kéz-, láb- és derékfájást, kezek és lábak gyengeségét, ütés, erőltetés, rándulás, ficomadásból származó fájdalmakat és daganatokat biztosabban gyógyít, mint bármely más külső vagy belső gyógyszer. Hatása a legrövidebb idő alatt észlelhető, még a legrégebb bajoknál is, melyeknél sem fürdő, sem gyógyszer nem használt. Kapható a feltalálónál és egyedüli készítőnél:

Dr. FLESCHEMIL

„Magyar Korona” gyógyszerésztárában

GYÖR, Baross-ut 24. szám alatt.

Török József gyógyszerésztárában Budapest, VI. Király-utca

12. és Andrássy-ut 26.

Egy és fél deciliteres üveg ára 2 kor. Huzamosabb használatra való „Családi” üveg ára 5 korona, 3 kis vagy 2 „Családi” üveg rendelésénél bérmentve utánvétellel küldjük.

Részletfizetésre

Porcellán- és üveg-szervizek, lámpák, china ezüst. Kérésre képes színes árlap ingyen. — **Ugyanitt** utazók felvételnek, kik vendéglősöket, kereskedőket és henteseket látogatnak, híres szegedi paprika eladásával sokat kereshetnek. 1 kiló világ-hírű szegedi paprika 3 frt utánvétellel.

IVÁNKOVITS KÁROLY ÉS FIA SZEGEDEN.

Villamos és gőzerőre berendezett gyár távolról sem képes oly olcsón finom és jó hangszert szállítani, mint

Reményi Mihály

a magyar királyi zeneakadémia házi hangszer készítője, azért ne vásároljon semmiféle hangszert, legyen az hegedű, gordonka, cimbalom, harmonika, harmonika, fa- vagy rézfúvó hangszer, húr stb. stb. míg **REMÉNYI** legujabb ábrákkal ellátott képes árjegyzékét át nem olvasta, mely ingyen és bérmentve küldetik **Budapestről Király-utca 58. sz.** Zenekarok teljes felszerelése a legolcsóbb áron. Külön költségvetés díjtalanul. Kivétel a világ minden részébe nagy és kicsinyben. Zongorák és cimbalomok javítása. **Az összes hangszerek javítása szakszerűen és olcsón.**

Két középosztályt végzett fiu tanoncul fizetéssel felvétetik a Szepesvármegyei Közigazgatási Könyvnyomdában Lőcsén.

Vezérszó: Minden darab szappan a Schicht névvel tiszta és ment káros alkatrészeketől.

Schicht-szappan

(Szarvas vagy kulcsszappant)

a legjobb és használatban a legolcsóbb, minden ruhanemű és mosási módszer részére.

Jótállás: 25.000 koronát fizet Schicht György cég Aussigben bárkinek, aki bebizonyítja, hogy szappana a „Schicht” névvel, valamely káros keveréket tartalmaz.